

El habla rural de San Luis. Parte I: Fonética, Morfología, Sintaxis, por BERTA ELENA VIDAL DE BATTINI. Buenos Aires, Universidad de Buenos Aires: Facultad de Filosofía y Letras: Instituto de Filología: Sección Románica, 1949. XX + 452 pàgs. + 1 mapa. (BDHA, VII.)

El llibre de la Sra. B. E. Vidal de Battini és un exemple evident de la magnífica manera de treballar que caracteritzava a l'Argentina els col·laboradors de l'Institut de Filologia de Buenos Aires, tants anys sota el mestratge d'Amado Alonso: hi trobem pertot una gran cura en la transcripció dels elements dialectals; la màxima precisió en les descripcions d'aquests elements, i una relació exhaustiva de cada fet dialectal de la zona estudiada amb qualsevol altre de tots els dominis hispànics, mitjançant totes les referències bibliogràfiques possibles. Si afegim a això l'interès que té objectivament el parlar de la zona estudiada, es comprendrà la importància de la monografia. En efecte, durant els dos primers segles de la colònia, San Luis gravità més en l'òrbita idiomàtica de Xile que no pas en la de la Plata, si bé és cert que en els dos darrers el seu parlar s'ha anat argentinitzant, tant perquè han estat els dos segles darrers com perquè s'hi ha generalitzat el progrés de les comunicacions. A més, per la seva mateixa situació geogràfica, la província de San Luis es troba en un encreuament de corrents lingüístics: per un costat, la part muntanyosa de l'oest és arcaïtzant i tradicionalista i acusa una influència indígena més ferma, i, per l'altre, les planures descendents devers l'est, de cara al llunyà Atlàntic, reben l'acció anivelladora i modernitzant de la zona de Buenos Aires. Per això s'hi barregen, a San Luis, formes arcaïques amb solucions neològiques, i per això la fesomia lingüística de tota la província es va transformant d'acord amb les maneres del litoral, amb una gran lentitud (tot i que el procés és més ràpid en el lèxic).

La Sra. Vidal de Battini és filla de San Luis, i mestra d'escola, i profunda coneixedora del folklore de la seva terra. Amb aquesta base, que no ha parat cap any de perfeccionar, buscà la formació universitària a la Facultat de Buenos Aires i a l'Institut de Filologia. El seu treball, encara que publicat l'any 1949, en què hom ja havia reorganitzat ambdues institucions, fou preparat plenament dins l'època d'Amado Alonso (el qual presenta el llibre amb un pròleg escaient), i fou dirigit sobretot pel Sr. A. Rosenblat.

Aquest llarg estudi està dividit en cinc parts.

La primera tracta de la regió de San Luis i la seva història (pàgs. 1-12), on són valorades les aportacions dels colonitzadors i dels indígenes.

La segona part («La lengua», pàgs. 12-20) inventaria el poc que sabem de la llengua dels indígenes, les modalitats del parlar dels conquistadors i les característiques de l'actual parlar rural de San Luis.

La tercera part estudia la fonètica (pàgs. 21-89). Cal destacar-ne l'examen minuciós que s'hi fa de l'entonació i dels seus matisos locals, els canvis de vocals (sobretot de les àtones), la relaxació de les consonants (àdhuc en els nexes llatins, on la primera desapareix o almenys es modifica); en els casos de grans fenòmens fonètics (com l'assimilació, la diferenciació, la dilació, etc.), a San Luis alternen les solucions vulgars més comunes a tots els dominis hispànics, i exemples típics de la província.

La quarta part, la morfologia (pàgs. 90-375), és la més extensa del llibre. Recordem, ultra la casuística de les confusions entre gènere i nombre, la con-

servació del *vos* personal, amb totes les seves conseqüències en la morfologia del pronom, i en la conjugació dels verbs (*vos cantás*, 'tu cantes', etc.). Les peculiaritats dels verbs irregulars i el tractat de la formació verbal completen la morfologia del verb. Entre els adverbis notem una gran riquesa de locucions adverbials, i algunes expressions molt típiques i semànticament plurivalents, com *no más*, *y todo*. Plens d'interès i de novetat són els capítols dedicats a la interjecció, a la gesticulació que acompanya fixament algunes dites o pensaments i a les onomatopeies. La formació de mots — per prefixació, per sufixació, postverbals — és rica en formes i possibilitats, així com l'obtenció de diminutius, augmentatius, superlatius i compostos.

La cinquena part estudia la sintaxi del parlar, i és la més breu de les tres parts gramaticals (pàgs. 376-407). Ho lamentem, perquè s'endevina, pel que ens en diu l'autora, que ha d'ésser ben important, estudiada a fons; també ens dol que no hagi estat utilitzat el llibre de Kany sobre la sintaxi del castellà d'Amèrica,¹ publicat el 1945 (quan, però, l'autora ja havia redactat el seu llibre; comp. pàg. 376, n. 1).

Alguns mapes, deu pàgines denses de bibliografia i un copiós índex (de mots i de temes) de trenta-sis pàgines a tres columnes, completen aquest llibre tan important per a la dialectologia hispano-americana.

A.-M. BADIA i MARGARIT

KNUD TOGEBY : *Mode, aspect et temps en espagnol*. København, E. Munksgaard, 1953. 136 p. («Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab : Historisk-Filologiske Meddelelser», XXXIV/1.)

M. Togeby présente dans ce travail un inventaire formel du verbe espagnol. Il étudie successivement le mode, l'aspect (perfectif : parfait et futur ; imperfectif : imparfait et conditionnel) et les temps dans leurs rapports avec les autres éléments de l'énoncé, les prépositions, les conjonctions, les adverbes, et les racines verbales, substantivales, adjectivales et pronominales. Cette étude est essentiellement objective en ce sens qu'elle se refuse en principe à des considérations sémantiques. Celles-ci n'interviennent qu'en dernier ressort, et à titre de complément : « Cette méthode consiste à définir les catégories et les éléments de la flexion par les règles auxquelles ils sont soumis, pour en déduire ensuite leurs définitions sémantiques. On obtiendra ainsi des résultats plus objectifs que par la procédure courante, qui est l'inverse ».

Cet ouvrage est plein de points de vue intéressants qu'il est difficile de résumer ; il ne constitue pas un terme d'étude, mais un apport aux méthodes d'analyse. Voici quelques remarques suggérées par la lecture de ces chapitres originaux.

P. 23. La différence de mode de la subordonnée au passé avec *como* peut recevoir une interprétation légèrement différente. M. Togeby voit dans le type « *como él no la buscaba ni la necesitaba, se volvió de nuevo a su retiro* » une cause présentée comme une affirmation immédiate, et nous sommes d'accord. Mais dans les tours avec le subjonctif, « *como nadie le respondiese, miró con*

1. Vegeu-ne una recensió en *ER*, III (1951-1952), 263-265.